

PAKTY UCZCIWOŚCI – PRZEJRZyste PRZETARGI BEZ KORUPCJI

Pakt uczciwości (ang. *integrity pact*) jest narzędziem przeciwdziałania nadużyciom w zamówieniach publicznych, stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90-tych XX wieku na całym świecie. Dotychczas, w różnych formułach, zastosowano go przy ponad 300-tu inwestycjach, w większości w dużych projektach infrastrukturalnych.

W praktyce pakt to porozumienie między publiczną instytucją (zamawiającym), prywatnymi firmami (wykonawcami) oraz partnerami społecznymi (zwykle organizacjami pozarządowymi). Zobowiązuje ono zamawiających i wykonawców do przestrzegania wyższych standardów przejrzystości i prowadzenia rozliczeń niż te, minimalne, określone w przepisach prawa. Rolą partnera społecznego jest natomiast monitorowanie przestrzegania paktu. Zamawiający i wykonawcy zobowiązują się więc także do współpracy w tym zakresie z partnerem społecznym, a przez to do realizacji inwestycji w sposób otwarty dla opinii społecznej.

Pakt dotyczy zwykle jednego konkretnego zamówienia publicznego, ważnego z punktu widzenia interesów ekonomicznych państwa i mającego duże znaczenie społeczne. W założeniu ma on nie tylko zapobiegać nadużyciom, ale też przyczyniać się do budowy zaufania na rynku zamówień publicznych, usprawniając przebieg informacji między wykonawcami i zamawiającymi oraz podnosząc społeczną świadomość znaczenia zamówień publicznych i kosztów zaniedbań w tym obszarze.

W 2015 r. Komisja Europejska uznała, że koncepcję paktu uczciwości można wykorzystać do ochrony funduszy unijnych. Pieniądze z funduszy w większości są wydatkowane poprzez system zamówień publicznych. W 2016 r. rozpoczęto pilotaże paktów uczciwości w 11 państwach Unii Europejskiej, w tym także w Polsce. Monitoring paktów prowadzi w sumie 15 organizacji pozarządowych. Projekt prowadzony jest pod nazwą „Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE, etap II” (*Integrity Pacts - civil control mechanisms for safeguarding EU funds, Phase 2*). Będzie on realizowany co najmniej do końca 2019 r. Koordynatorem projektu jest Transparency International Secretariat w Berlinie.

Zainteresowanie przetestowaniem paktów uczciwości w Polsce wyraziło w 2015 r. ówczesne Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. W 2016 r. chęć kontynuacji testu podtrzymało Ministerstwo Rozwoju. Fundacja im. Stefana Batorego została wybrana jako partner społeczny w drodze otwartego konkursu ogłoszonego przez Komisję Europejską. Spośród kilku zgłoszonych do pilotażu dużych przetargów wytypowano inwestycję PKP Polskie Linie Kolejowe SA „Prace na linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa-Zawiercie” o szacunkowej wartości 501,7 mln złotych. Pilotaż w Polsce trwa od lata 2016 r., zaś sam pakt podpisany został w listopadzie tego samego roku. Ma on postać umowy cywilnoprawnej zawartej między Fundacją Batorego, a PKP Polskimi Liniami Kolejowymi jako Zamawiającym oraz zobowiązań Wykonawcy ujętych we wzorze umowy na wykonanie inwestycji. Realizacja paktu uczciwości ma pokazać możliwości jego adaptacji do polskiego rynku zamówień publicznych i pomóc sformułować rekomendacje dla Komisji Europejskiej dotyczące zastosowania tego narzędzia w przyszłości.

Więcej informacji o projekcie:

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/

http://www.batory.org.pl/programy_operacyjne/przeciw_korupcji/pakty_uczciwosci